

Analiza robne razmjene Republike Hrvatske po županijama

Barać, Lucija

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:832182>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-05**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

LUCIJA BARAĆ

ANALIZA ROBNE RAZMJENE REPUBLIKE
HRVATSKE PO ŽUPANIJAMA

ZAVRŠNI RAD

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet - Zagreb

Kolegij: Osnove hrvatskog gospodarstva

Mentor: Izv. prof. dr. sc. Marija Beg

Broj indeksa autora: 676345546

Zagreb, rujan 2024.

Ime i prezime studenta/ice: Lucija Barać

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je projektni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

U Zagrebu, _____

Student/ica:

(potpis)

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. EKONOMSKI UČINCI ROBNE RAZMJENE.....	2
3. ROBNA RAZMJENA REPUBLIKE HRVATSKE.....	4
3.1. Ukupna robna razmjena RH s inozemstvom.....	5
3.2. Robna razmjena s najvažnijim trgovačkim partnerima.....	6
4. MJERE ZAŠTITE U ROBNOJ RAZMJENI REPUBLIKE HRVATSKE.....	10
5. VRIJEDNOST I TRENDОВI ROBNE RAZMJENE PO ŽUPANIJAMA.....	12
5.1. Robni izvoz po županijama	12
5.2. Robni uvoz po županijama.....	18
5.3. Saldo robne razmjene po županijama.....	22
6. ZAKLJUČAK	24
LITERATURA.....	25
POPIS TABLICA I GRAFIKONA	26

1. UVOD

Vanjska trgovina je ekonomska aktivnost koja obuhvaća razmjenu dobara i usluga između dvije ili više različitih država. Ova djelatnost je od velike važnosti za nacionalne ekonomije jer omogućuje pristup proizvodima i uslugama po najpovoljnijim uvjetima. Kroz vanjsku trgovinu države mogu nabaviti proizvode i usluge koje ne mogu proizvesti ili ih proizvesti u nedovoljnim količinama. Ova praksa doprinosi tržišnoj konkurenciji i sprječava nastanak monopola unutar zemlje. Vanjska trgovina obuhvaća promet dobara koji prelazi carinsku granicu, što znači da roba izlazi iz zemlje izvoznice i ulazi u zemlju uvoznicu. U užem smislu, vanjska trgovina se odnosi isključivo na promet robe između država. S druge strane, u širem smislu, uključuje i razmjenu gospodarskih usluga, kapitala, informacija i ljudi.

U mnogim zemljama, vanjska trgovina čini značajan udio u bruto domaćem proizvodu (BDP). Razvija se paralelno s napretkom proizvodnih kapaciteta i rastom životnog standarda. Bez obzira na to potiče li ostvarivanje profita ili društvenih interesa, vanjska trgovina je ključna društvena pojava koja povezuje države s različitim političkim, društvenim i gospodarskim sustavom.

Rizici povezani s vanjskom trgovinom obično su izraženiji u odnosu na unutarnju trgovinu, što čini politiku osiguranja od robnih i financijskih rizika ključnim aspektom izvozničkih aktivnosti. Vanjska trgovina može značajno utjecati na domaće tržište, posebno kroz prilagodbu cijena na temelju ponude i potražnje za robama i uslugama na različitim tržištima. Ključni čimbenici koji oblikuju vanjsku trgovinu uključuju državne institucije koje uspostavljaju pravni okvir i definiraju financijska davanja koja mogu ili potaknuti ili ograničiti vanjskotrgovinske aktivnosti. Uz te institucije, političke i ekonomske organizacije također igraju važnu ulogu, s ciljem poboljšanja trgovinskog položaja države na globalnom tržištu. Također, trgovačka društva su od suštinskog značaja za trgovinsku razmjenu, budući da se bave uvozom i izvozom roba i usluga.

2. EKONOMSKI UČINCI ROBNE RAZMJENE

Gospodarski učinak koji vanjsko trgovinska razmjena ima na gospodarstvo neke zemlje je izrazito velik. Trgovinska razmjena omogućuje otvorenost nacionalnog gospodarstva prema cijelom svijetu i razmjenu s bilo kojom državom. Takav način otvorenosti nacionalnog gospodarstva prema drugim državama dovodi do veće razmjene i povećanja ekonomskog razvoja koji se prije svega vidi u novim tehnologijama proizvodnje proizvoda koji se izvoze, novim znanjima i vještinama koje se primjenjuju u domaćoj privredi, resursi koji se koriste u proizvodnji, proizvodi se više dobara jer je potražnja veća od one domaće, povećava se zaposlenost jer se povećavaju proizvodni kapaciteti poduzeća, raste dohodak i potrošačka moć svakog pojedinca koji si može priuštiti više dobara nego što je to mogao prije (Škuflić i Ladavac, 2001., str. 3).

Formule za utvrđivanje doprinosa vanjskotrговinskog sektora gospodarskom razvitku jedne nacionalne ekonomije potrebno je krenuti od osnovne jednakosti otvorenog gospodarstva i to:

$$Y = C + I + G + X - M$$

gdje je:

Y - bruto domaći proizvod,

C - osobna potrošnja,

I - investicijska potrošnja,

G - opća i zajednička potrošnja,

X - izvoz i

M - uvoz.

Ocjenjuje se da je doprinos ekonomskom rastu pozitivan, ako je domaća potražnja manja od bruto domaćeg proizvoda, odnosno izvoz veći od uvoza i obrnuto, doprinos je negativan, kada je izvoz manji od uvoza (Škuflić i Ladavac, 2001., str. 3).

$$Y > (C+I+G) \rightarrow X > M$$

$$Y < (C+I+G) \rightarrow X < M$$

Otvorenost nacionalne ekonomije može se mjeriti kao: udio izvoza roba (roba i usluga) u bruto domaćem proizvodu, udio uvoza roba (roba i usluga) u bruto domaćem proizvodu, udio izvoza i uvoza roba (roba i usluga) u bruto domaćem proizvodu (Škuflić i Ladavac, 2001., str. 3).

Značenje i uloga vanjske trgovine u gospodarskom životu zemlje očituje se u sljedećem (Andrijanić i Pavlović 2016., str. 20)

- u olakšavanju izvoza kapitala
- u doprinosu svjetskoj podjeli rada te smanjenju proizvodnih troškova
- u opskrbi gospodarstva zemlje proizvodima koje ne može proizvoditi ili ih nema u dovoljnim količinama za cijelo stanovništvo
- u omogućavanju konkurencije između kupca i proizvođača, sprečavanju stvaranja monopola te prenapole promjene cijena

Razina razvoja proizvodnih kapaciteta zemlje značajno utječe na njen položaj u međunarodnoj trgovini. Zemlje u razvoju često su u nepovoljnom položaju u odnosu na razvijene zemlje na globalnom tržištu. U zemljama koje nisu dovoljno razvijene, produktivnost rada je često niska, a asortiman proizvoda ograničen, što rezultira nedostatkom raznovrsnosti roba za izvoz. Ove zemlje obično izvoze proizvode s nižim stupnjem obrade, poput poljoprivrednih proizvoda, sirovina i poluproizvoda. Cijene tih proizvoda na svjetskom tržištu su često nestabilne i znatno niže u usporedbi s cijenama proizvoda s višim stupnjem obrade.

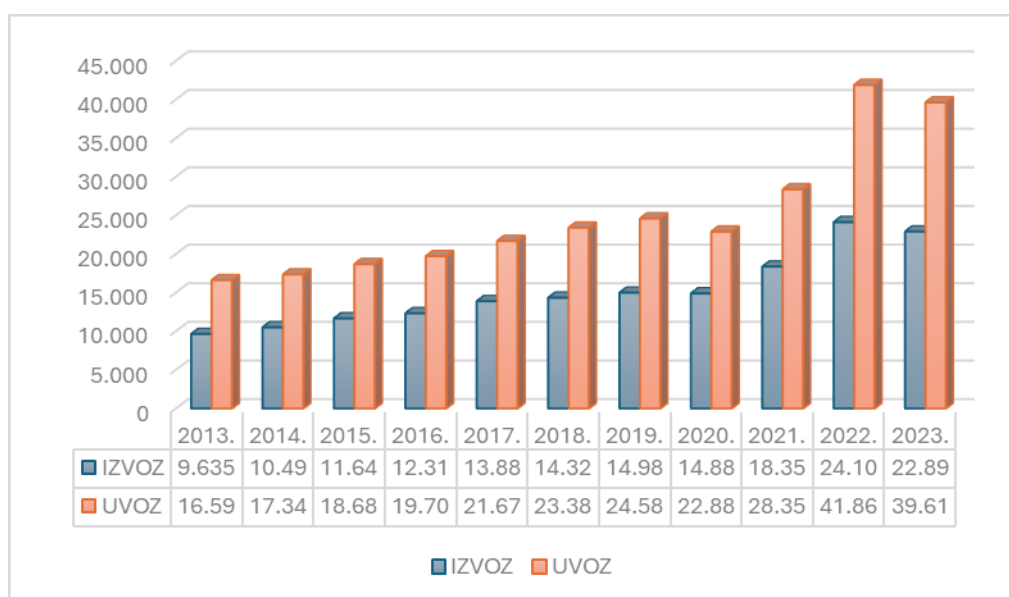
Može se reći kako vanjska trgovinska razmjena ima funkciju razvoja nacionalnog gospodarstva. Uvoz ima funkciju osiguravanja sirovina, poluproizvoda te gotovih proizvoda, odnosno sve ono što je potrebno nacionalnom gospodarstvu u proizvodnom procesu. Uvoz je, uostalom, izvor opskrbe kapitalom, opremom, tehnologijom te novim idejama i znanjem koji su važni za razvoj gospodarstva. Kod izvoza, vanjska trgovina ima utjecaj na povećanje proizvodnje i zaposlenosti te porastom dohotka djeluje na BDP države (Andrijanić, Pavlović, 2016., str. 24).

3. ROBNA RAZMJENA REPUBLIKE HRVATSKE

Republika Hrvatska, zbog ograničenosti svog nacionalnog tržišta, mora intenzivno sudjelovati u globalnom gospodarstvu kako bi postigla željene ekonomske rezultate. Da bi ostvarila te ciljeve, država treba osigurati visoku kvalitetu svojih proizvoda i usluga uz konkurentne cijene. „Republika Hrvatska u gospodarskom smislu ubraja se u skupinu malih država, a kada je riječ o njezinim resursima, ona je srednje bogata država.“ (Kovač, 2012., str. 88). Kako je Hrvatska postala članicom Europske Unije od 01. srpnja 2013. to joj je omogućilo velike pogodnosti i mogućnosti razmjene dobara između članica.

Na grafikonu 1 možemo primjetiti porast izvoza i uvoza Republike Hrvatske s inozemstvom u razdoblju od kad je Hrvatska ušla u Europsku Uniju. Pad se dogodio jedino u 2020. godini, kada se pojavila pandemija COVID19 te su izvoz i uvoz bili ograničeni s nekim zemljama i manje proizvoda se uvozilo i izvozilo. Najveći porast dogodio se 2022. godine, izvoz je porastao za 24 posto, a uvoz je porastao za 33 posto s obzirom na prethodnu godinu.

Grafikon 1 Izvoz i uvoz RH s inozemstvom od 2013. do 2023. godine

Izvoz: DZS

3.1. Ukupna robna razmjena RH s inozemstvom

U ranom dijelu 2000-ih godina, robna razmjena između Hrvatske i inozemstva značajno je porasla, pri čemu je rast uvoza stalno pratio rast izvoza. Iako su stope rasta bile visoke, Hrvatska je do izbijanja globalne financijske krize 2008./2009. godine imala najniži porast robne razmjene među zemljama srednje i istočne Europe, uključujući Bugarsku, Češku, Mađarsku, Poljsku, Rumunjsku, Sloveniju i Slovačku. Razlozi za ispodprosječni rast hrvatske robne razmjene u tom razdoblju uključivali su nepovoljno poslovno okruženje, niska ulaganja u razvoj i istraživanje, članstvo u WTO-u i CEFTA-i te kašnjenje u procesu pristupanja Europskoj Uniji u usporedbi s drugim zemljama. „Osim toga, Hrvatska se u navedenom razdoblju znatno manje integrirala u globalne lance vrijednosti, što se djelomice može pripisati slabom priljevu inozemnih izravnih ulaganja u sektor međunarodno razmjenjivih dobara“ (Bule i Ćudina, 2019.). Nakon krize, robni izvoz počeo je relativno brzo rasti.

Već 2011. godine, robni izvoz dostigao je razinu u 2008. godine i održavao se na toj razini tijekom sljedeće dvije godine. Veći i izraženiji rast robnog izvoza započeo je nakon ulaska Hrvatske u Europsku Uniju 2013. godine, posebno u prvim godinama članstva. Robni uvoz postigao je razinu iz razdoblja krize tek 2017. godine, zbog snažnih promjena u domaćoj potražnji i sporog oporavka. Ipak, od 2013. godine, oporavak hrvatskog uvoza ubrzao se i bio je nešto jači u odnosu na prosjek drugih zemalja srednje i istočne Europe.

Nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju, rast robnog izvoza bio je snažan i raznovrstan među proizvodnim kategorijama. Kemijski proizvodi, uključujući medicinske, farmaceutske i prehrambene proizvode, najviše su pridonosili tom rastu. Izvoz medicinskih i farmaceutskih proizvoda udvostručio se u prvih sedam godina, dok je izvoz prehrambenih proizvoda rastao u manjoj mjeri. Izvoz prijevoznih sredstava smanjio se u početnim godinama zbog smanjenog izvoza brodova. S druge strane, izvoz energenata počeo je opadati nakon ulaska u EU i nekoliko godina kasnije ostao na stabilnoj razini.

Prema statistici robne razmjene s inozemstvom, koja obuhvaća svu robu koja se izvozi ili uvozi u zemlju (tablica 1.), vrijednost hrvatskog robnog izvoza u 2018. godini iznosila je 14,3 milijarde eura, što je povećanje od 440 milijuna eura u odnosu na 2017. godinu. Uvoz je iznosio 23,39 milijardi eura, što je povećanje od 1,71 milijardi eura. Deficit robne razmjene s inozemstvom u 2018. godini iznosio je 64 posto. Najveći uvoz Hrvatska je doživjela u 2022.

godini, 41.8 mil. eura te izvoz od 24.1 mil. eura. U 2023. godini, Hrvatska je u padu s izvozom i uvozom 5% u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 1 Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom u mil. Eura po fiksnom tečaju

GODINE	IZVOZ	UVOZ	SALDO ROBNE RAZMJENE	POKRIVENOST UVOZA IZVOZOM U %
2017.	13.883	21.675	-7.792	64%
2018.	14.323	23.388	-9.065	61%
2019.	14.981	24.580	-9.599	61%
2020.	14.882	22.886	-8.004	65%
2021.	18.353	28.355	-10.002	64%
2022.	24.108	41.865	-17.757	57%
2023.	22.895	39.610	-16.716	58%

Izvor: DZS

3.2. Robna razmjena s najvažnijim trgovačkim partnerima

S udjelom od oko 81 posto u ukupnom izvozu, prerađivačka industrija zabilježila je rast izvoza od približno 21 posto, dosegnuvši 15,5 milijardi eura, čime je značajno doprinijela ukupnom povećanju izvoza. Sljedeća značajna kategorija bila je proizvodnja rafiniranih naftnih proizvoda, koja čini oko 5 posto ukupnog izvoza te je ostvarila najveći relativni rast izvoza od oko 61 posto, dosegnuvši 930 milijuna eura. Također, proizvodnja električne opreme imala je značajan utjecaj na rast izvoza, s porastom od 30,4 posto, čime je izvoz dosegao 1,45 milijardi eura. U sektoru opskrbe električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom, izvoz je skočio za 421 posto, dok je u sektoru rudarstva i vađenja izvoz porastao za 134 posto.

Tablica 2. prikazuje podatke o izvozu i uvozu iz pet država (Slovenija, Njemačka, Italija, Bosna i Hercegovina, Srbija, SAD) za 2022. i 2023. godinu, s pripadajućim indeksima koji ukazuju na promjenu u volumenu trgovine između ove dvije godine. Slovenija u izvozu u 2023. godini iznosi 2,567 milijuna eura, što je pad od 7,9% u odnosu na 2022. godinu (indeks 92,1). Uvoz iz Slovenije je stabilan, s blagim rastom od 0,9% (indeks 100,9). S Njemačkom

je izvoz porastao za 2,3% u 2023. godini (indeks 102,3), dok je uvoz iz Njemačke rastao za 8,3% (indeks 108,3). Izvoz u Italiju je pao za 5,2% (indeks 94,8), dok je uvoz smanjen za 1,3% (indeks 98,7). Hrvatska je s Bosnom i Hercegovinom u padu što se tiče izvoza i uvoza. Izvoz je smanjen za 8,1% (indeks 91,9), dok je uvoz također pao za 9,7% (indeks 90,3). Sa Srbijom, izvoz je pao za 8,2% (indeks 91,8), dok je uvoz zabilježio značajan pad od 27,2% (indeks 72,8). Izvoz Hrvatske s SAD-om je porastao za 5,5% (indeks 105,5), no uvoz iz SAD-a doživio je dramatičan pad od 66,4% (indeks 33,6). Ovi podaci upućuju na različite trendove u trgovinskoj razmjeni s ključnim trgovinskim partnerima, pri čemu su najveći rastovi izvoza zabilježeni prema Njemačkoj i SAD-u, dok je uvoz iz SAD-a zabilježio najveći pad.

Tablica 2 Izvoz i uvoz Republike Hrvatske prema određenim državama u 2022. i 2023. godini u tis. eura

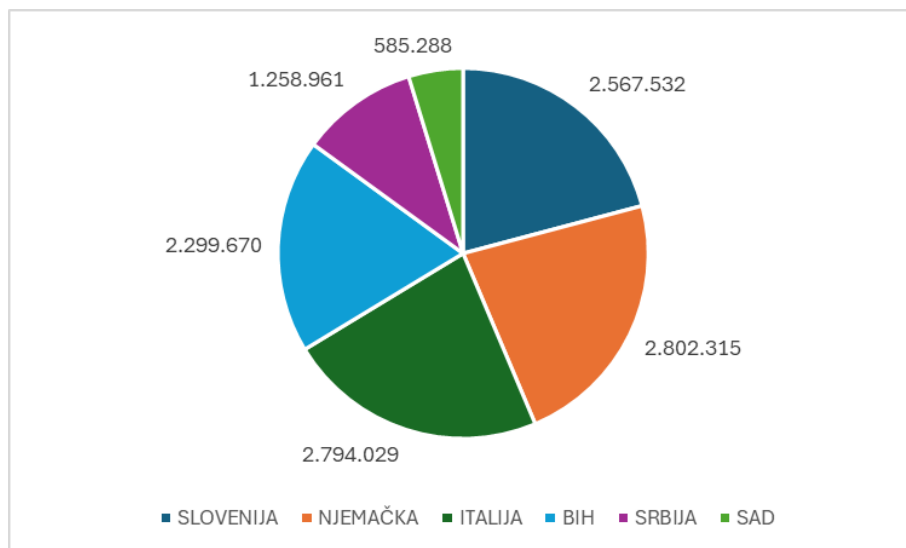
DRŽAVE	IZVOZ			UVOZ		
	2022.	2023.	INDEKS	2022.	2023.	INDEKS
SLOVENIJA	2.789.033	2.567.532	92,1	4.518.966	4.558.783	100,9
NJEMAČKA	2.739.585	2.802.315	102,3	5.226.223	5.660.544	108,3
ITALIJA	2.946.999	2.794.029	94,8	5.800.324	5.727.809	98,7
BOSNA I HERCEGOVINA	2.503.432	2.299.670	91,9	1.426.658	1.287.992	90,3
SRBIJA	1.371.760	1.258.961	91,8	1.451.920	1.056.389	72,8
SAD	554.626	585.288	105,5	3.174.830	1.067.429	33,6

Izvor: DZS

Jedni od najvažnijih partnera vanjske trgovine s RH su članice Europske unije. U 2023. godini, robna razmjena s državama članicama EU-a činila je oko 70 posto ukupnog izvoza Hrvatske i približno 77 posto ukupnog uvoza. Ukupni izvoz u 2023. godini s državama članice EU-a bio je 15.556.340 tis. eura, dok je ukupni uvoz iznosio 30.449.426 tis. eura.

Na grafikonu 2 možemo vidjeti prikaz izvoza Hrvatske prema nekoliko ključnih trgovinskih partnera. Njemačka je jedna od najvažnijih Hrvatskih vanjskotrgovinskih partnera, a izvoz prema toj zemlji u 2023. godini iznosio je 2,8 milijardi eura. Izvoz iz Hrvatske prema Italiji u 2023. godini iznosio je 2,7 milijardi eura. Izvoz prema Sloveniji, koja je jedan od najbližih i najvažnijih susjednih tržišta, zabilježio je iznos od 2,5 milijardi eura. Bosna i Hercegovina ostaje jedno od ključnih tržišta za Hrvatsku u regiji te izvoz iznosi 2,3 milijardi eura. Izvoz iz Hrvatske prema Srbiji zabilježio je pad od 8 posto, iznoseći 1,2 milijardi eura u 2023. godini. Izvoz prema SAD-u u 2023. godini iznosio je 585 milijuna eura. Iako relativno manji u usporedbi s europskim tržištima, rast izvoza prema SAD-u sugerira jačanje trgovinskih odnosa, posebno u visokotehnološkom sektoru, prehrambenim proizvodima te farmaceutici.

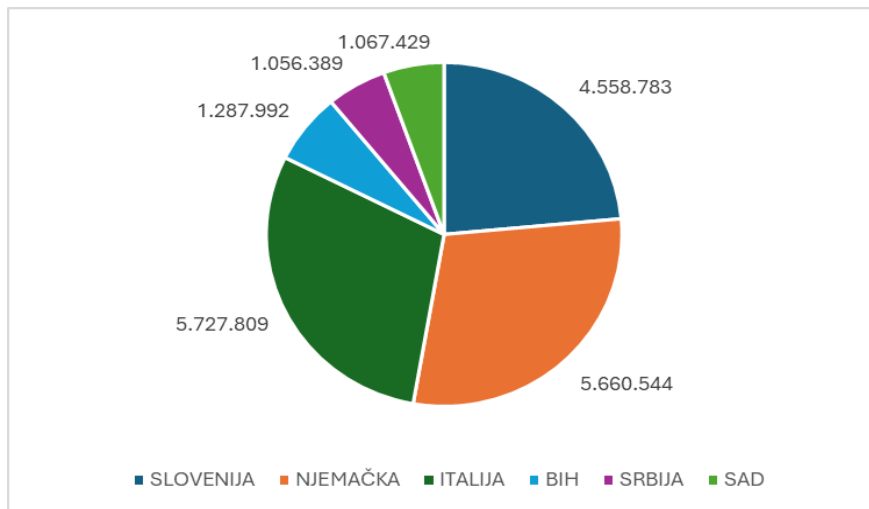
Grafikon 2 Izvoz Republike Hrvatske s važnim trgovinskim partnerima 2023. godine u mil. eura

Izvor: DZS

Na grafikonu 3 možemo vidjeti da je Italija imala najveći udio uvoza robe, koji je činio oko 15 posto ukupnog uvoza Hrvatske, s porastom od 2 posto u odnosu na 2022. godinu. Njemačka je tradicionalno jedan od najvećih dobavljača Hrvatske, a uvoz iz Njemačke u 2023. godini iznosio je 5,6 milijardi eura. Uvoz iz Slovenije ostao je gotovo nepromijenjen, iznoseći 4,6 milijardi eura u 2023. godini. Uvoz iz Bosne i Hercegovine s Hrvatskom u 2023. godini je smanjen te je iznosio 1,3 milijarde eura. Najznačajniji pad uvoza zabilježen je u trgovini sa SAD-om, gdje je uvoz u 2023. godini iznosio 1,06 milijardi eura te pad od 66 posto u odnosu na prošlu godinu. Uvoz iz Srbije u 2023. godini doživio je pad te je iznosio 1,05 milijardi eura.

Grafikon 3 Uvoz Republike Hrvatske s najvažnijim trgovinskim partnerima 2021. godine u mil. eura

Izvor: DZS

U 2023. godini, razmjena robe s državama izvan Europske unije činila je oko 32% ukupnog izvoza, koji je zabilježio rast od 2%, dok je uvoz iz tih zemalja dosegnuo približno 23% ukupnog uvoza, uz pad od 7% u odnosu na prethodnu godinu. Među najvažnijim trgovinskim partnerima Hrvatske izvan EU ističu se Bosna i Hercegovina, Sjedinjene Američke Države i Srbija. Izvoz u Bosnu i Hercegovinu u 2023. godini predstavljao je 10% ukupnog hrvatskog izvoza, dok je uvoz iz te zemlje činio 3% ukupnog hrvatskog uvoza.

4. MJERE ZAŠTITE U ROBNOJ RAZMJENI REPUBLIKE HRVATSKE

Svaka zemlja, uključujući Hrvatsku, primjenjuje određene mjere kako bi zaštitila svoje nacionalno tržište na kojem se odvija trgovina. Svrha tih mjera je regulacija trgovinskih procesa kako bi se osiguralo da svi učesnici na tržištu imaju jednake uslove za uvoz i izvoz. Razlozi za uvođenje tih zaštitnih mjera mogu biti različiti, a neki od najčešćih su: očuvanje domaćeg tržišta putem patriotizma, zaštita od niske cijene rada u inozemstvu, izjednačavanje uvoznih i domaćih cijena, povećanje prihoda države i budžeta, redistribucija dohotka, poticanje domaće zaposlenosti i smanjenje nezaposlenosti, nacionalna sigurnost, unapređenje ekonomske stabilnosti, zaštita domaće industrije u razvoju, poboljšanje trgovinskog bilansa, ispravljanje tržišnih neuspjeha, kompenzacija damping cijena, smanjenje nezaposlenosti u specifičnim sektorima, te zaštita okoliša i kulturnih vrijednosti, kao i ublažavanje efekata stranih izvoznih subvencija (Grgić, Bilas, 2008., str. 207).

Države uvode ove mjere kako bi zaštitile svoje gospodarstvo, omogućujući da domaći proizvodi ostanu konkurentni na globalnom tržištu, te da se očuvaju interesi domaćih proizvođača. Time također doprinose očuvanju radnih mjesta i jačanju ekonomske stabilnosti. Hrvatska iz toga razloga prema zakonu o trgovini primjenjuje mjere zaštite, a to su (Matić, 2016., str. 38):

- mjera zaštite od prekomjernog uvoza
- antidampinške i kompenzacijske mjere
- uvozna i izvozna dozvola

Mjera zaštite od prekomjernog uvoza robe na carinsko područje Republike Hrvatske **predstavlja** zaštitu u slučaju kada je uvoz robe toliko povećan, bilo u apsolutnom ili relativnom iznosu u odnosu na domaću proizvodnju, da nanosi ili prijeti nanošenjem ozbiljne štete domaćoj proizvodnji, s ciljem otklanjanja šteta i poremećaja nastalih takvim uvozom (NN, 2002., članak 1.).

Antidampinške i kompenzacijske mjere predstavljaju temeljne instrumente trgovinske politike Europske unije, osmišljene s ciljem zaštite tržišta Unije i domaćih proizvođača od uvoza robe po damping cijenama ili subvencioniranih proizvoda iz zemalja izvan EU. Ove

mjere su široko primjenjivane i uvode se kao dodatna davanja uz redovne carine, čak i kada su na snazi preferencijalni trgovinski sporazumi. Često su znatno veće od standardnih carinskih stopa, ponekad prelazeći i 50%. Pravna regulativa koja se odnosi na uvoz damping i subvencioniranih proizvoda sadržana je u Uredbi (EU) Europskog parlamenta i Vijeća 2016/1036 te Uredbi 2016/1037. Kompenzacijske pristojbe imaju za cilj zaštitu domaćih tržišnih sudionika, kako bi se spriječili negativni učinci uvoza iz drugih država na cijene proizvoda i usluga, te kako bi se osiguralo izjednačenje konkurentskih uvjeta. „Dozvole za izvoz i uvoz robe se uvode radi osiguranja izvršavanja međunarodnih ugovora“ (Matić, 2016., str. 40).

Uvozna i izvozna dozvola predstavlja dokument na službenom obrascu koji daje pravo, ali i obvezu, uvoza ili izvoza određene robe na ili s carinskog područja Hrvatske, u skladu s uvjetima propisanim u dozvoli. Kao sredstva osiguranja koriste se novčani depoziti ili sredstva položena na bankovni račun putem jamstva, čime podnositelj zahtjeva za izdavanje dozvole jamči da će roba obuhvaćena dozvolom biti uvezena ili izvezena u skladu s uvjetima naznačenim u samom dokumentu.

5. VRIJEDNOST I TRENDVI ROBNE RAZMJENE PO ŽUPANIJAMA

Kod analize robne razmjene po županijama, važno je napomenuti da se podaci temelje na sjedištu poduzeća koja vrše izvoz ili uvoz, a ne na stvarnoj lokaciji proizvodnje izvezenih proizvoda ili potrošnji uvezenih. Zbog toga ovi podaci ne prikazuju potpuno preciznu sliku stvarnog stanja. Primjerice, Grad Zagreb pokazuje najveći deficit u robnoj razmjeni s inozemstvom, dok su neke manje županije uspjele ostvariti suficit u vanjskoj trgovini. U daljnjem tekstu ćemo prikazati sveukupni uvoz i izvoz prema županijama, uvoz i izvoz prema djelatnostima te s kojim državama određene županije najviše razmjenjuju dobra i usluge.

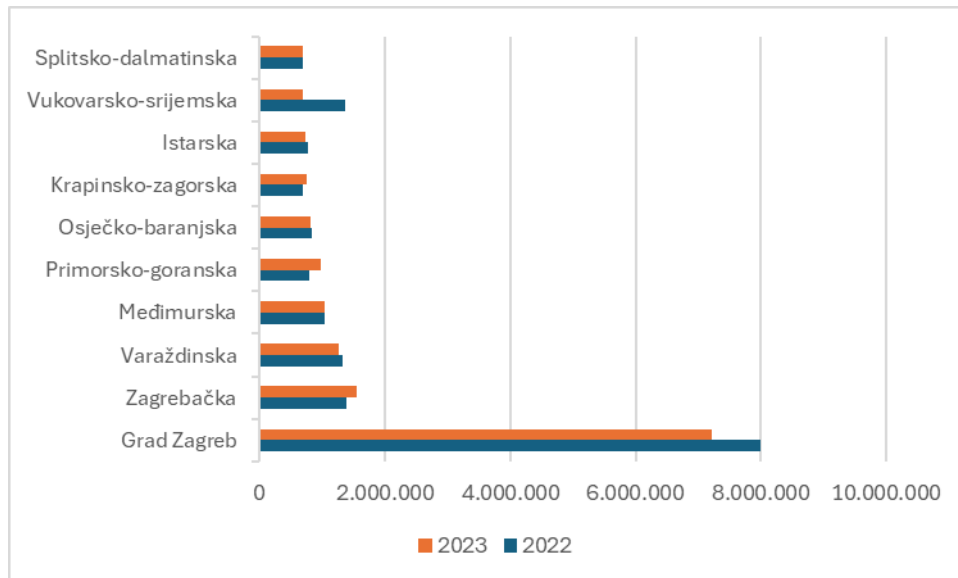
5.1. Robni izvoz po županijama

Kako bi se stekao bolji uvid u regionalnu distribuciju izvoza, važno je analizirati koje županije najviše doprinose hrvatskom izvozu. U ovoj analizi obuhvaćeno je deset županija koje su najznačajniji izvoznici. To su: Grad Zagreb, Zagrebačka županija, Varaždinska županija, Međimurska županija, Splitsko-dalmatinska županija, Osječko-baranjska županija, Primorsko-goranska županija, Istarska županija, Krapinsko-zagorska županija te Vukovarsko-srijemska županija. Njihov doprinos izvozu oslikava regionalne gospodarske snage i ključne industrijske grane koje potiču vanjskotrgovinsku aktivnost.

Gledajući županije (grafikon 4), najveći izvoz prošle godine ostvarile su županija grada Zagreba u iznosu od 7,2 milijuna eura i Zagrebačka županija u vrijednosti oko 1,5 milijuna eura. Zatim slijedi Varaždinska županija koja je ostvarila izvoz u vrijednosti od 1,2 milijuna eura, Međimurska županija 1.04 milijuna eura, Primorsko-goranska županija oko 984 tisuća eura, Osječko-baranjska županija oko 811 tisuća eura, Krapinsko-zagorska županija oko 750 tisuća eura, Istarska županija 735 tisuća eura, Vukovarsko-srijemska županija s oko 692 tisuća eura te Splitsko-dalmatinska županija koja je imala izvoz od 690 tisuća eura u 2023. godini. Najveći rast izvoza u odnosu na 2022. godinu imala je Primorsko-goranska županija, za 193.856 tisuća eura, Zagrebačka županija za 153.750 tisuća eura, Krapinsko-zagorska županija za 47.916 tisuća eura, Splitsko-dalmatinska županija za 3.813 tisuća eura te Međimurska županija za 1.654 tisuća eura. Vukovarsko-srijemska županija je imala znatni pad u izvozu u 2023. godini. Izvoz u Vukovarsko-srijemskoj županiji 2023. godine iznosio je

za 50 posto manje u odnosu na 2022. godinu, odnosno 669.671 tisuća eura manje u odnosu na 2022. godinu.

Grafikon 4 Izvoz Republike Hrvatske po županijama 2022. i 2023. godine u mil. eura

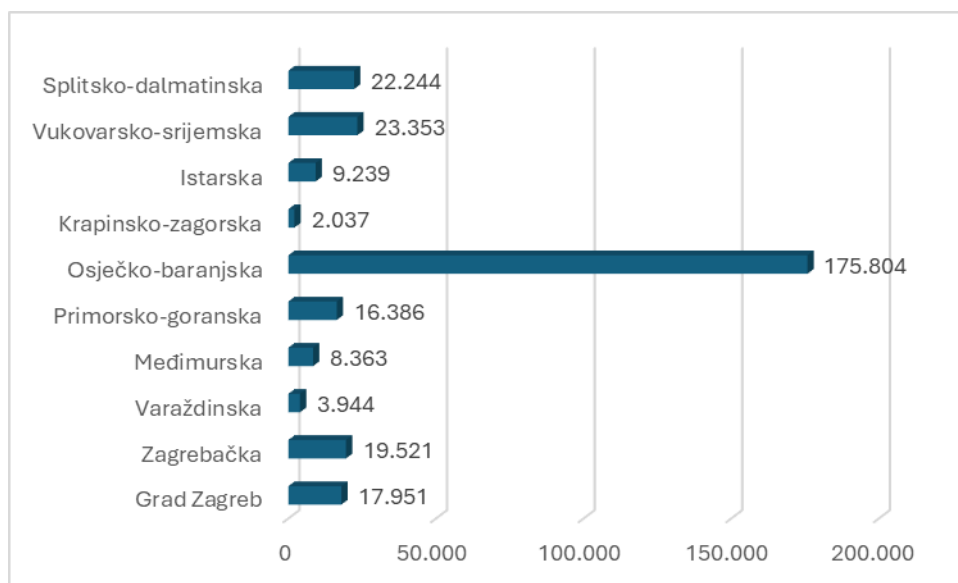
Izvor: DZS

Kada smo usporedili ukupni izvoz određenih županija, slijedi nam usporedba izvoza po Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD). NKD predstavlja jedan od ključnih statističkih standarda za prikupljanje, unos, obradu i objavljivanje podataka u Hrvatskoj. U NKD-u, svaki poslovni subjekt može biti registriran na jednu ili više djelatnosti. U nastavku ćemo usporediti izvoz određenih djelatnosti po županijama. Djelatnosti koje su predmet ove analize uključuju poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo, prerađivačku industriju, trgovinu na veliko i malo, kao i stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti.

U analizi ukupnog izvoza Hrvatske za 2023. godinu, najviše su izvezeni nafta i naftni derivati, s vrijednošću od 1,5 milijardi eura, zatim električni strojevi, aparati i uređaji, koji su izvezeni u iznosu od 1,3 milijarde eura te medicinski i farmaceutski proizvodi u vrijednosti od jedne milijarde eura. „Najvažniji trgovinski partneri u koje je Republike Hrvatske izvozila, a članice su CEFTA-e su Bosna i Hercegovina i Srbija. U strukturi robne razmjene sa zemljama CEFTA-e najzastupljeniji su bili industrijski proizvodi poput nafte i ulja te plinova, cementa, proizvoda od stakla, kozmetičkih proizvoda, lijekova i ostaloga.“ (Turčić, 2015., str. 167)

U poljoprivrednoj, šumarskoj i ribarskoj djelatnosti (grafikon 5) možemo vidjeti da izrazito dominira Osječko-baranjska županija sa 175.804 tisuća eura izvoza, što čini 20 posto ukupnog izvoza za županiju. Razlog tome je što se Osječko-baranjska županija nalazi na vrlo plodnom tlu te je tamo vrlo razvijeno ratarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo, povrtlarstvo i osim toga ima različite drvene zalihe i termalne vode. vrtke poput DS Smith Belišće, specijalizirane za proizvodnju ambalaže od papira i kartona, kao i Žito d.o.o. i Belje Plus, koje su snažno prisutne u poljoprivredi i prehrambenom sektoru, značajno doprinose izvoznom rastu Osječko-baranjske županije. Također, proizvođači iz kemijske i tekstilne industrije, poput Saponije iz Osijeka, značajno su prisutni na međunarodnim tržištima, pomažući jačanju izvoza i pozicioniranju županije na globalnoj razini. Zatim slijedi Vukovarsko-srijemska županija s 23.353 tisuća eura.

Grafikon 5 Izvoz županija u djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva 2023. godine u tis. eura

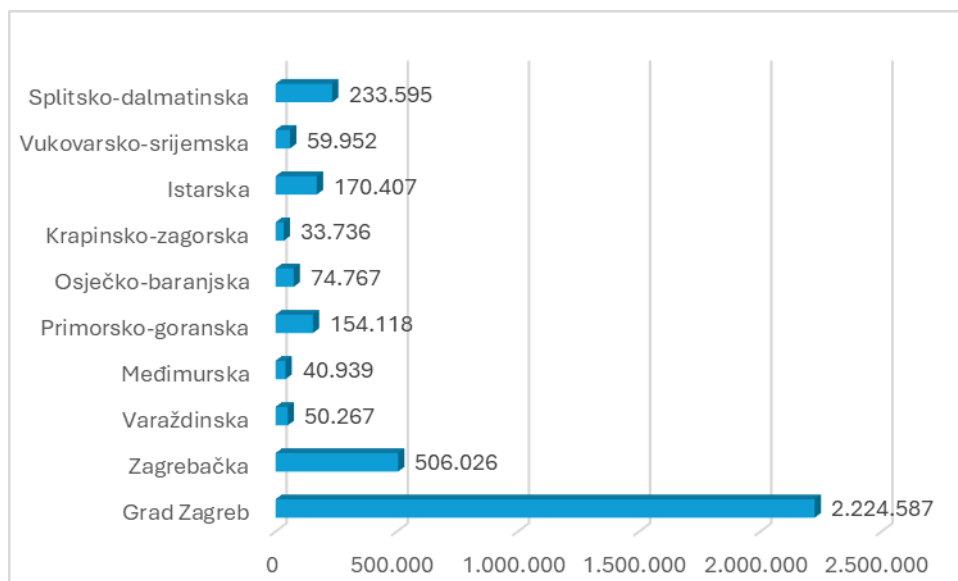

Izvor: DZS

U djelatnosti trgovina na veliko i malo (grafikon 6), izdvaja se grad Zagreb s izvozom od 2.224.587 milijuna eura, što čini 30 posto ukupnog uvoza za županiju grada Zagreba. Druga po redu županija bi bila Zagrebačka županija s izvozom od 506.026 tisuća eura, što doseže gotovo 28 posto ukupnog izvoza za Zagrebačku županiju. U 2023. godini, među vodećim firmama u Gradu Zagrebu su INA te druge značajne tvrtke iz različitih sektora. Ove kompanije prednjače u trgovini na veliko i malo, energetici, te kemijskoj i farmaceutskoj industriji. Grad Zagreb je centar poslovnih aktivnosti s najvećim brojem poduzetnika u

Hrvatskoj, čiji je značajan dio usmjeren na izvoz i uvoz. Zagrebačka županija ostvarila je značajan izvoz u 2023. godini, posebno u sektoru trgovine na veliko i malo. Među vodećim izvoznicima su kompanije iz različitih sektora, uključujući prehrambenu industriju, energetiku, i logistiku.

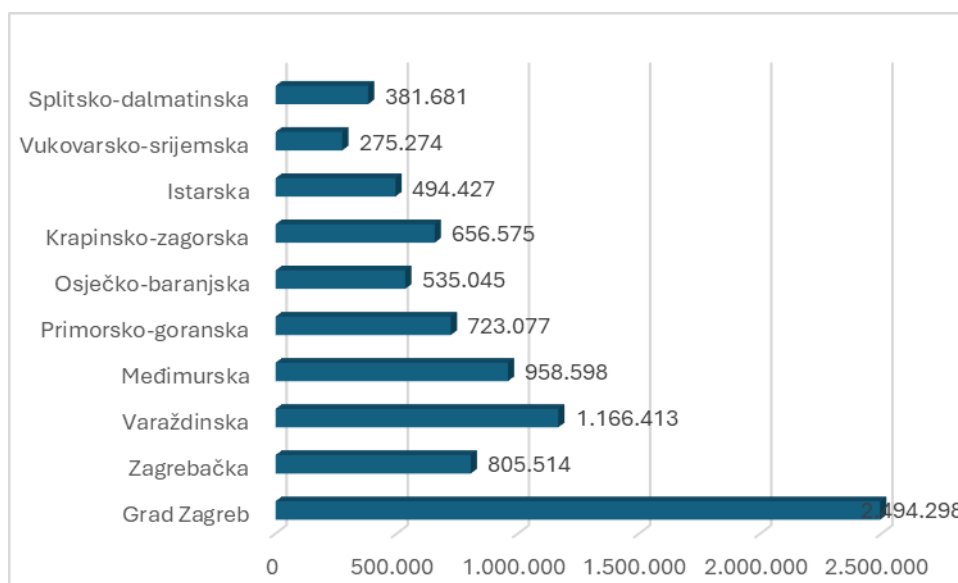
Grafikon 6 Izvoz po županijama u djelatnosti trgovina na veliko i malo 2023. godine u tis. eura

Izvor: DZS

U prerađivačkoj industriji (grafikon 7), najbolja županija je opet grad Zagreb s 2.494.298 milijuna eura te ju pomno prati i Varaždinska županija s 1.166.413 milijuna eura. Varaždinska županija je u 2023. godini zadržala svoju poziciju jedne od vodećih županija u Hrvatskoj kada je riječ o izvozu, posebno u prerađivačkoj industriji. Ova djelatnost čini 54% ukupnih prihoda županije i značajno doprinosi rastu izvoza. Glavni nositelji izvoza dolaze iz sektora proizvodnje tekstila, metala, strojeva i opreme, te prehrambene industrije. Među ključnim izvoznicima su poduzeća koja se bave visokom tehnologijom i modernim proizvodnim procesima, a županija je prepoznata kao područje s visokim potencijalom za daljnje strane investicije. Za Zagrebačku županiju, najznačajniji izvoznici su iz automobilske i elektroindustrije. Splitsko-dalmatinska županija ima fokus na prehrambenoj industriji, osobito izvoz ribe, maslinovog ulja i vina. Snažan izvoz proizvoda ima i Istarska županija, posebno maslinovog ulja, vina i tartufa.

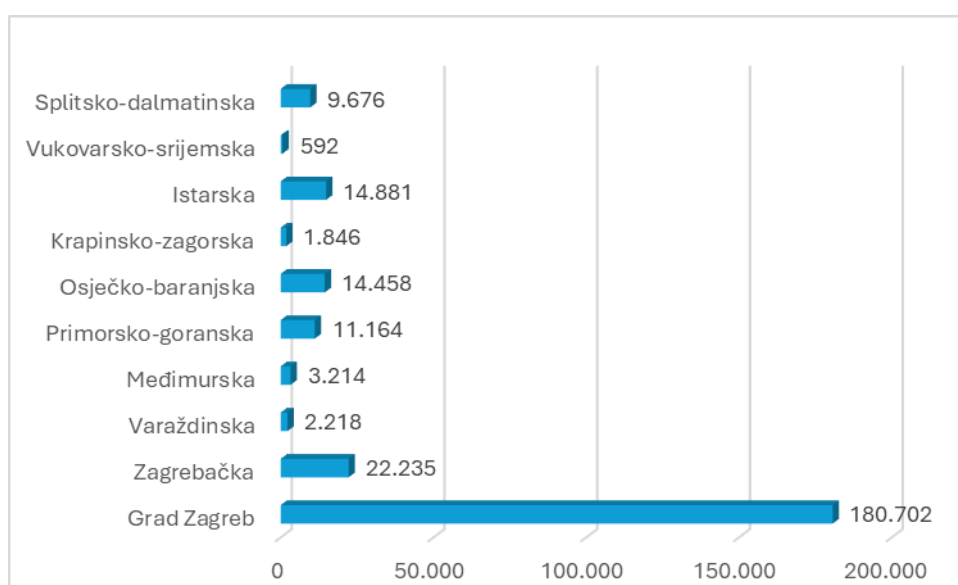
Grafikon 7 Izvoz po županijama u prerađivačkoj industriji 2023. godine u tis. eura

Izvor: DZS

Posljednja promatrana djelatnost nam je stručna, znanstvena i tehnička djelatnost (grafikon 8), u kojoj je na prvom mjestu grad Zagreb s 180.702 tisuće eura, što mu daje veliku prednost od ostalih. Međutim, ova djelatnost izvozu za županiju nedoprinosi previše, gotovo samo 2 posto ukupnog izvoza. Najslabija županija u ovoj djelatnosti je Vukovarsko-srijemska županija s 592 eura u 2023. godini.

Grafikon 8 Izvoz po županijama u stručnoj, znanstvenoj i tehničkoj djelatnosti 2023. godine u tis. eura

Izvor: DZS

Kao što možemo primijetiti od deset županija koje smo uzeli za primjer, Vukovarsko-srijemska županija i Krapinsko-zagorska županija u ovih četiri djelatnosti, dva puta su bile na zadnjem mjestu. Ukupni izvoz ovih županija za Hrvatsku čini gotovo 7 posto. Među najrazvijenijim županijama možemo svrstati grad Zagreb i Zagrebačku županiju, koje ukupno za Hrvatsku čine 40 posto ukupnog izvoza po NKD-u.

Nakon što smo usporedili županije po djelatnostima, krećemo sa usporedbom županija s inozemstvom. Ukupni hrvatski izvoz s inozemstvom iznosi 22.895.207 milijuna eura. Hrvatska gotovo izvozi sa svim zemljama, ali ne i svaka županija. Kroz tablicu 3. ćemo vidjeti s kime Hrvatska najviše posluje u vezi izvoza te koje su to županije koje sudjeluju u tom izvozu. Slovenija, Njemačka, Mađarska, Bosna i Hercegovina i Italija najveća su izvozna tržišta Hrvatske te su ujedno i najzastupljenija tržišta u izvozu većine županija. Kao izuzetak se najviše ističe Primorsko-goranska županija koja je zahvaljujući izvozu, prehrambenih proizvoda, građevinskog materijala i industrijskih proizvoda izvozila na Maltu. Osječko-baranjska županija i Vukovarsko-srijemska županija najviše su izvozile u Mađarsku poljoprivredne i prehrambene proizvode.

Tablica 3 Najvažnija izvozna tržišta županija u 2023. godini u tis. eura

ŽUPANIJA			
	1.	2.	3.
Grad Zagreb	Bosna i Hercegovina 1.187.591	Slovenija 1.041.828	Mađarska 678.640
Zagrebačka	Slovenija 228.947	Njemačka 219.350	Italija 163.174
Varaždinska	Njemačka 215.537	Italija 181.757	Austrija 151.239
Međimurska	Njemačka 337.294	Austrija 150.755	Slovenija 83.170
Splitsko-dalmatinska	Italija 132.032	Bosna i Hercegovina 123.070	Njemačka 63.666
Osječko-baranjska	Mađarska 108.487	Srbija 102.800	Italija 97.069
Primorsko-	Italija	Malta	Slovenija

goranska	223.174	203.026	99.954
Istarska	Italija 300.638	Slovenija 75.407	Njemačka 54.872
Vukovarsko-srijemska	Mađarska 317.108	Njemačka 69.292	Italija 65.866
Krapinsko-zagorska	Slovenija 177.772	Njemačka 90.971	Italija 79.254

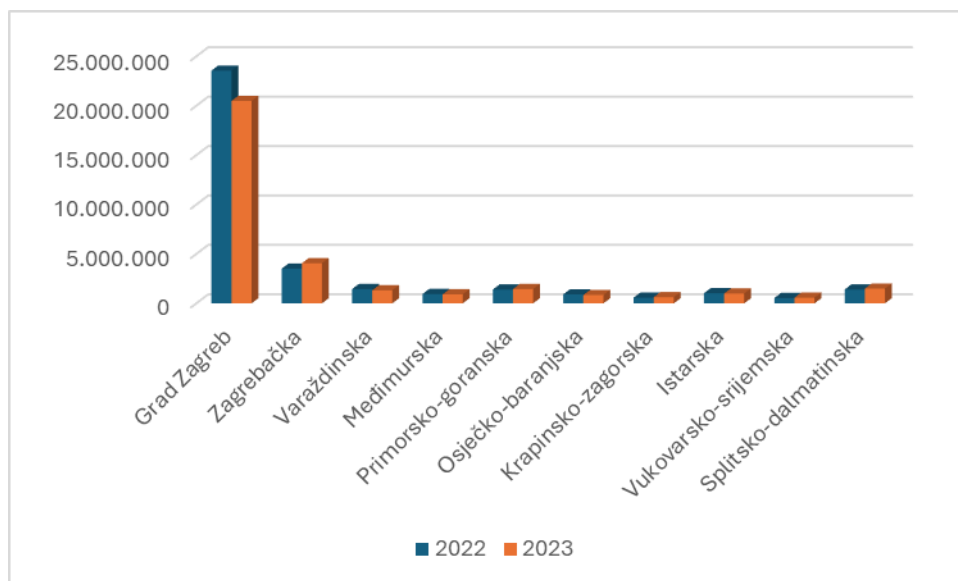
Izvor: DZS

5.2. Robni uvoz po županijama

Kako smo gore izdvojili 10 županija izvoznica u Hrvatskoj, isto tako je važno analizirati koje su županije najveći uvoznici u Republici Hrvatskoj. U ovoj analizi uvoznika su analizirane deset županija, koje doprinose uvozu. To su grad Zagreb, Zagrebačka županija, Primorsko-goranska županija, Varaždinska županija, Splitsko-dalmatinska županija, Istarska županija, Međimurska županija, Osječko-baranjska županija, Krapinsko-zagorska županija te Vukovarsko-srijemska županija. Prvo ćemo usporediti uvoz županija u 2022. i 2023. godini, zatim slijedi usporedba županija po djelatnostima te usporedba uvoza između županija i drugih država. Ukupni uvoz u 2023. godini u Republici Hrvatskoj je pao za 2.253.591 milijuna eura s obzirom na prošlu godinu. To nas odmah dovodi do spoznaje da je Hrvatska ponovno u deficitu, zato što je opet izvoz manji od uvoza.

Gledajući županije, grad Zagreb je imao najveći uvoz u Hrvatskoj, s padom oko 13 posto u odnosu na prošlu godinu, tj. uvoz u iznosu od 20.486.007 milijuna eura (grafikon 9). Županija grada Zagreba je imala dosta veliku razliku u uvozu od ostalih županija. Zatim slijedi Zagrebačka županija s uvozom od 4.063.189 milijuna eura i porastom od 15 posto u odnosu na 2022. godinu. Rast u uvozu imale su i Splitsko-dalmatinska županija i Primorsko-goranska županija u postotku od 5 posto, a time da se Sisačko-moslavačka županija. Osječko-baranjska županija imala je pad u uvozu u iznosu od 61.683 tisuća eura, Istarska županija je imala pad od 30.917 tisuća eura i Međimurska županija pad od 36.190 tisuća eura.

Grafikon 9 Uvoz po županijama 2022. i 2023. godine u tis. eura

Izvor: DZS

U tablici 4 možemo primijetiti kako je svim županijama na prva dva mjesta ista djelatnost: trgovina na veliko i malo i prerađivačka industrija, osim u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Već na trećem mjestu se županije razlikuju po djelatnostima. Rudarstvo i vađenje je primjer za županiju grada Zagreba, koja od te djelatnosti ima uvoza u iznosu od 964.552 tisuća eura. Zatim slijedi stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti koje se spominju kod Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije, građevinarska djelatnost koja se ističe kod Splitsko-dalmatinske, prijevoz i skladištenje kod Primorsko-goranske i Varaždinske županije te poljoprivreda, šumarstvo i rudarstvo kod Osječko-baranjske, stručne znanstvene i tehničke djelatnosti kod Krapinsko-zagorske županije, informacije i komunikacija kod Međimurske županije te administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti kod Istarske djelatnosti. Možemo primijetiti kako kod skoro svih županija treća djelatnost snažno odstupa od druge djelatnosti, jedino kod Vukovarsko-srijemske županije to nije slučaj.

Tablica 4 Usporedba županija po tri najjuvornije djelatnosti u 2023. godini u tis. eura

ŽUPANIJA	2023. godina		
	1.	2.	3.
Grad Zagreb	Prerađivačka industrija 2.494.298	Trgovina na veliko i malo 2.224.587	Rudarstvo i vađenje 964.552

Zagrebačka	Prerađivačka industrija 805.514	Trgovina na veliko i malo 506.026	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti 22.235
Primorsko- goranska	Trgovina na veliko i malo 839.521	Prerađivačka industrija 418.532	Prijevoz i skladištenje 39.916
Varaždinska	Prerađivačka industrija 984.025	Trgovina na veliko i malo 167 136	Prijevoz i skladištenje 36.359
Splitsko- dalmatinska	Trgovina na veliko i malo 782.419	Prerađivačka industrija 444.954	Građevinarstvo 101.360
Istarska	Trgovina na veliko i malo 505.913	Prerađivačka industrija 372.874	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti 29.792
Međimurska	Prerađivačka industrija 676.080	Trgovina na veliko i malo 175.628	Informacije i komunikacija 14.934
Osječko- baranjska	Prerađivačka industrija 260 712	Trgovina na veliko i malo 246 366	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo 128 085
Krapinsko- zagorska	Prerađivačka industrija 407.829	Trgovina na veliko i malo 141.526	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti 32.395
Vukovarsko- srijemska	Opskrba električnom energijom i plinom 223.786	Trgovina na veliko i malo 167.844	Prerađivačka industrija 152.576

Izvor: DZS

Zatim prelazimo na uvoz županija s inozemstvom. Promatrati ćemo koje su tri najuvoznije države po svakoj županiji te ih kasnije usporediti. Isto tako ćemo kasnije izračunati postotak uvoza županije s prvom državom, tj. s najuvoznijom državom u toj županiji. U tablici 5 većinom imamo iste države koje mijenjaju redoslijed mjesta, a te države su Njemačka, Italija, Slovenija, Austrija te Bosna i Hercegovina i Mađarska koje se spominju jedanput samo. Možemo primjetiti kako su većinom Njemačka i Italija na prvim mjestima za uvoz u županije, dok ih ostale države pomno prate. U gradu Zagrebu sveukupni uvoz iznosi 14,4 milijuna eura, a njemački uvoz označuje 14 posto ukupnog uvoza. Zagrebačka županija ima manji uvoz od grada Zagreba te iznosi 2,83 milijuna eura te Njemačka u njemu ostvaruje 24 posto ukupnog uvoza. Primorsko-goranska županija ima 1,30 milijuna eura uvoza, od kojeg Italija zauzima 28 posto uvoza u županiju. Varaždinska županija je četvrta županija po uvozu, s 1,10 milijuna eura i s 20 posto talijanskog uvoza u županiju. Splitsko-dalmatinska županija

nije daleko od Varaždinske županije te joj ukupni uvoz iznosi 1,03 milijuna eura i 21 posto talijanskog uvoza ima. Istarska županija ima uvoz od 768 tisuća eura te talijanski uvoz od 42 posto, što označuje skoro pola ukupnog uvoza od jedne države. Međimurska županija ukupnog uvoza ima 767 276 te Njemačkog uvoza 21 posto. Osječko-baranjska županija najviše uvozi iz Njemačke, 18 posto od ukupnog uvoza, Krapinsko-zagorska županija uvozi najviše iz Slovenije te taj postotak iznosi 25 posto i Sisačko-moslavačka županija ima najviše uvoza iz Austrije koji iznosi 23 posto ukupnog uvoza u tu županiju.

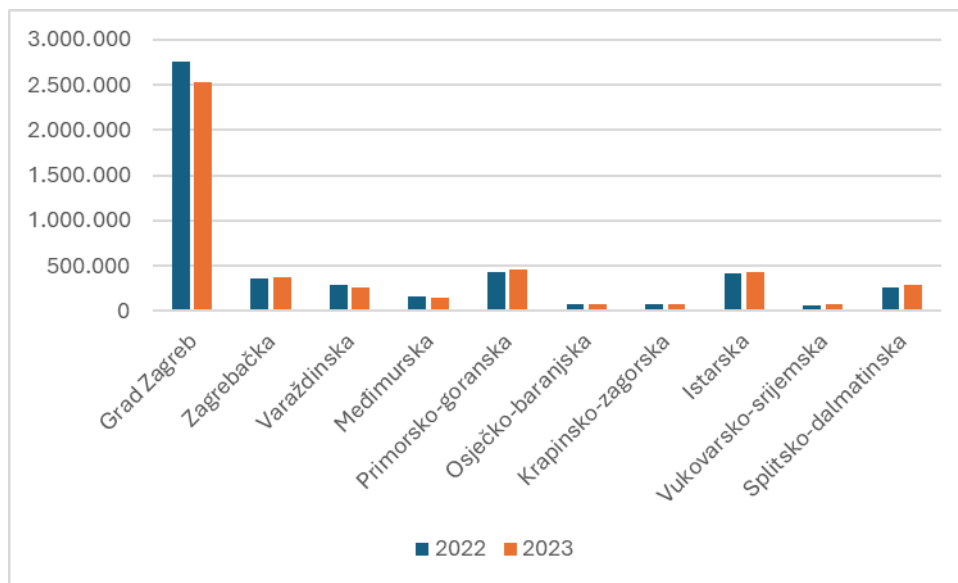
Tablica 5 Usporedba uvoza između županija i inozemstva u 2023. godini u tis. eura

ŽUPANIJA			
	1.	2.	3.
Grad Zagreb	Slovenija 2.755.956	Njemačka 2.711.315	Italija 2.525.915
Zagrebačka	Njemačka 941.052	Italija 376.935	Slovenija 340.265
Primorsko-goranska	Italija 455.297	Njemačka 183.859	Slovenija 185.273
Varaždinska	Italija 263.759	Austrija 183.978	Njemačka 148.343
Splitsko-dalmatinska	Italija 287.753	Njemačka 195.264	Bosna i Hercegovina 159.249
Istarska	Italija 426.548	Slovenija 162.303	Njemačka 60.185
Međimurska	Njemačka 174.242	Italija 152.178	Slovenija 106.647
Osječko-baranjska	Njemačka 139.174	Mađarska 102.177	Italija 79.244
Krapinsko-zagorska	Slovenija 165.130	Njemačka 73.757	Italija 69.727
Vukovarsko-srijemska	SAD 173.470	Italija 69.508	Mađarska 40.010

Izvor: DZS

Na grafikonu 10 vidimo kako je uvoz po županijama u 2023. godini s Italijom u nekim županijama porastao, a s nekim županijama je u padu s obzirom na 2022. godinu. Prosječni porast uvoza je 20 posto. Grad Zagreb je imao pad od 234.048 tisuća eura, s 2.760 mil. eura na 2.526 mil. eura u godini dana. Porast od 17 posto, ima Vukovarsko-srijemska županija, s 59.462 tisuća eura na 69.508 tisuća eura u godini dana. Ispod 10 posto nalaze se županije: Zagrebačka, Primorsko-goranska, Osječko-baranjska, Istarska i Splitsko-dalmatinska. Negativni rast, odnosno pad uvoza bilježe Varaždinska, Međimurska i Krapinsko-zagorska županija.

Grafikon 10 Usporedba uvoza po županijama s Italijom 2022. i 2023. godine u tis. eura prema fiksnom tečaju

Izvor: DZS

5.3. Saldo robne razmjene po županijama

Robna razmjena je jedan od pokazatelja koji pokazuje razliku u struci gospodarstva i gospodarskoj snazi. Iako, kroz uspješnost ukupne robne razmjene, tj. saldo robne razmjene, rezultati su malo drugačiji te neke manje županije ostvaruju manji ili veći pozitivni ili negativni saldo.

Kao glavni grad Hrvatske, grad Zagreb, ima poseban status grada i županije. Površinom je među najmanjim županijama, ali je najnaseljenija županija. Grad Zagreb kao županije je najveći izvoznik i uvoznik što se tiče RH, čini 1/3 izvoza te 1/2 uvoza što se tiče sveukupne robne razmjene u državi. Uvoz je skoro trostruko veći od izvoza koji ostvaruje u 2023. godini te po tome možemo zaključiti da se županija nalazi u jakom deficitu.

Zagrebačka županija predstavlja središte gospodarstva, gdje se razvijeni industrijski sektor i visoka razina uvoza često rezultiraju saldom koji je blizu nule ili negativan. Međutim, uloga Zagreba kao ekonomskog središta omogućuje kompenzaciju kroz značajan izvoz usluga. Splitsko-dalmatinska županija obično bilježi pozitivan saldo zahvaljujući izvozu

prehrambenih proizvoda i turističkoj ponudi. Povećana potražnja u turističkoj sezoni potiče izvoz lokalnih proizvoda, dok uvoz potrošnih dobara može imati umjeren utjecaj na saldo.

U Primorsko-goranskoj županiji, brodogradnja i prehrambena industrija doprinose izvozu, no uvoz energenata i industrijskih materijala često umanjuje saldo robne razmjene. Ova županija, stoga, odražava složenost ekonomske dinamike između izvoza i uvoza. Istarska županija ističe se pozitivnim saldom zahvaljujući snažnom izvozu vina, maslinovog ulja i drugih poljoprivrednih proizvoda. Tradicionalna proizvodnja ovih dobara omogućuje održiv rast i razvoj lokalnog gospodarstva.

Osječko-baranjska županija također pokazuje pozitivan saldo, zahvaljujući izraženoj poljoprivrednoj proizvodnji. Iako se uvoz poljoprivrednih strojeva i materijala povećava, izvoz žitarica i mesa značajno doprinosi pozitivnom saldu. Na kraju, Varaždinska županija bilježi pozitivan saldo zahvaljujući izvozu tekstila i obuće. Iako uvoz sirovina može utjecati na ukupnu bilancu, industrijska proizvodnja ostaje ključna za razvoj ove regije.

Sveukupno, analiza salda robne razmjene po županijama u Hrvatskoj za 2023. godinu pruža uvid u ekonomske snage i slabosti svake regije, kao i prilike za poboljšanje.

6. ZAKLJUČAK

Članstvom u Europskoj uniji, Hrvatska je postala dio jedinstvenog tržišta koje se odlikuje odsustvom carinskih i necarinskih prepreka te smanjenjem troškova prekograničnog poslovanja. Iako Hrvatska spada u skupinu malih država u gospodarskom smislu, u pogledu resursa se klasificira kao srednje bogata država. Robna razmjena je važan pokazatelj koji ukazuje na značajne razlike u gospodarskoj aktivnosti među hrvatskim županijama.

Analiza robne razmjene Republike Hrvatske po županijama u 2023. godini otkriva složenost i raznolikost ekonomskih aktivnosti unutar zemlje. Svaka županija pokazuje specifične snage i slabosti koje oblikuju njezin ekonomski profil. Županije poput Zagrebačke i Splitsko-dalmatinske pokazuju dinamične sektore s izraženim izvozom, dok istovremeno suočavaju se s izazovima u vezi s uvozom, što može utjecati na saldo robne razmjene.

U Istri i Osječko-baranjskoj županiji, snažna poljoprivredna proizvodnja doprinosi pozitivnom saldu, naglašavajući važnost tradicije i lokalnih resursa. Primorsko-goranska županija, s naglaskom na brodogradnju i prehrambenu industriju, ilustrira kompleksnost međusobne povezanosti između izvoza i uvoza, dok Varaždinska županija ukazuje na uspjeh tekstilne industrije.

Ova analiza ukazuje na potrebu za daljnjim istraživanjem i strategijama koje bi mogle potaknuti razvoj izvoznih kapaciteta, smanjiti ovisnost o uvozu te unaprijediti konkurentnost hrvatskog gospodarstva. Razumijevanje regionalnih razlika u robnoj razmjeni ključno je za oblikovanje učinkovitih politika i poticanje održivog gospodarskog rasta.

Kroz prikupljene podatke i analize, jasno se profiliraju mogućnosti za unapređenje gospodarskih performansi svake županije, čime se doprinosi jačanju ukupnog gospodarstva Republike Hrvatske.

LITERATURA

1. Andrijanić, I., Pavlović, D. (2016.) Međunarodno poslovanje, Libertas-Plejada, Zagreb
2. Bule, M., Čudina, A. (2019.) Inozemna izravna vlasnička ulaganja i premija stranog vlasništva: Slučaj Hrvatske, HNB istraživanja, Hrvatska narodna banka, Zagreb
3. Državni zavod za statistiku, (2023.), Robna razmjena RH s inozemstvom u 2023. godini, preuzeto s : <https://podaci.dzs.hr/2024/hr/77062>
4. Državni zavod za statistiku, (2023.), Robna razmjena s inozemstvom – pregled po županijama, preuzeto s:
<https://podaci.dzs.hr/hr/search?q=ROBNA%20RAZMJENA%20S%20INOZEMSTVOM%20%E2%80%93%20PREGLED%20PO%20%C5%BDUPANIJAMA>
5. Financije.hr, (2023.) Robna razmjena Hrvatske s inozemstvom – uvoz veći od izvoza, preuzeto s: <https://financije.hr/robna-razmjena-hrvatske-s-inozemstvom-uvoz-veci-od-izvoza/>
6. Grgić, M., Bilas, V., (2008.), Međunarodna ekonomija, Zagreb, Lares plus
7. Izvoz.gov.hr, (2023.), O hrvatskom izvozu, preuzeto s : <https://izvoz.gov.hr/o-hrvatskom-izvozu/9>
8. Kovač, I. (2012.) Analiza međunarodne robne razmjene Republike Hrvatske od 2001. do 2010, Ekonomski pregled, Vol. 63 No. 1-2, 2012., preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/clanak/117287>
9. Matić, B. (2016.), Poslovanje u vanjskoj trgovini, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb
10. Narodne novine (2002.), Uredba o mjerama zaštite domaće proizvodnje od prekomjernog uvoza, preuzeto s : [Uredba o mjerama zaštite domaće proizvodnje od prekomjernog uvoza \(nn.hr\)](https://www.nn.hr/prekomjernog-uvoza)
11. Škuflić, L., Ladavac, J. (2001), Analiza vanjskotrgovinske razmjene Republike Hrvatske po županijama, Ekonomski pregled Vol. 52 No. 7-8, 2001., preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/clanak/45136>
12. Turčić, Z. (2015), Hrvatsko gospodarstvo u vanjskotrgovinskoj razmjeni, Poslovna izvrsnost, Vol. 9 No. 1, 2015., preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/139873>

POPIS TABLICA I GRAFIKONA

POPIS TABLICA

Tablica 1 Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom u mil. Eura po fiksnom tečaju	6
Tablica 2 Izvoz i uvoz Republike Hrvatske prema određenim državama u 2022. i 2023. godini u tis. eura.....	7
Tablica 3 Najvažnija izvozna tržišta županija u 2023. godini u tis. eura.....	17
Tablica 4 Usporedba županija po tri najjuvornije djelatnosti u 2023. godini u tis. eura	19
Tablica 5 Usporedba uvoza između županija i inozemstva u 2023. godini u tis. eura	21

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1 Izvoz i uvoz RH s inozemstvom od 2013. do 2023. godine.....	4
Grafikon 2 Izvoz Republike Hrvatske s važnim trgovinskim partnerima 2023. godine u mil. eura.....	8
Grafikon 3 Uvoz Republike Hrvatske s najvažnijim trgovinskim partnerima 2021. godine u mil. eura	9
Grafikon 4 Izvoz Republike Hrvatske po županijama 2022. i 2023. godine u mil. eura.....	13
Grafikon 5 Izvoz županija u djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva 2023. godine u tis. eura.....	14
Grafikon 6 Izvoz po županijama u djelatnosti trgovina na veliko i malo 2023. godine u tis. eura.....	15
Grafikon 7 Izvoz po županijama u prerađivačkoj industriji 2023. godine u tis. eura.....	16
Grafikon 8 Izvoz po županijama u stručnoj, znanstvenoj i tehničkoj djelatnosti 2023. godine u tis. eura.....	16
Grafikon 9 Uvoz po županijama 2022. i 2023. godine u tis. eura	19
Grafikon 10 Usporedba uvoza po županijama s Italijom 2022. i 2023. godine u tis. eura prema fiksnom tečaju.....	22